

BEESTJES OP BEZOEK

velt
SAMEN
ECO
ACTIEF

Colofon

Auteur: Lies Rottiers

Met dank aan Geertje Coremans, Evelyne Fiers,
Frans Desmedt en Greet Tijskens.

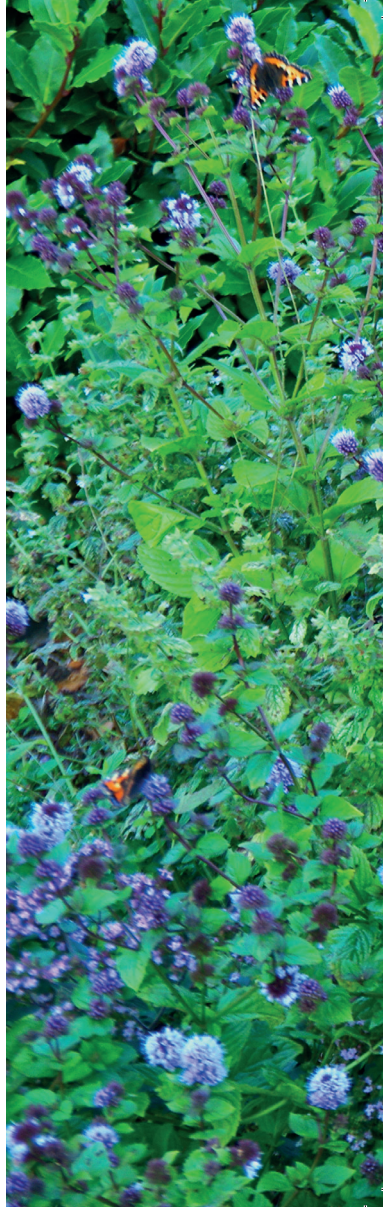
Fotografen:

- Hanneke Oosterlee: p. 3, 10, 13, 16, 21, 23, 24, 30, 33, 45, 46
- Stefan Jacobs: p. 5 (gazon), 15, 29, 43
- Ine Swillen: coverfoto en p. 18
- Carmel England (cc): p. 5 (hommel)
- Maciej Forc (cc): p. 6
- YuJeen (cc): p. 9
- Lies Rottiers: p. 14, 38
- Stefan Maurer (cc): p. 27
- Frank Vassen (cc): p. 35
- Gabriel González (cc): p. 36
- Alex O'Neal (cc): p. 40

Eindredactie en lay-out: Reine De Pelseneer

ISBN: 9789080062603

© 2014 Velt vzw. Niets uit deze uitgave mag worden
overgenomen zonder de schriftelijke toestemming
van Velt.

Ga je tuin in en kijk!

Je tuin is meer dan een gazon om op te spelen of een verzameling planten. Op iedere plek vind je een heleboel leven. Allerlei dieren voelen zich thuis in jouw tuin. Ze vinden er beschutting, iets om te eten en soms ook een plek om zich voort te planten. In dit boekje maak je kennis met enkele 'beestjes' die in bijna iedere tuin voorkomen.

Ga je tuin in en kijk eens goed in het gras, tussen de bloemen of onder de struiken. Zie je die rups? Of dat rode kevertje met de zwarte stippen? Of die kleine vogel met zijn staartje in de lucht? Wat doen ze daar en waarom hebben ze dat plekje uitgekozen? Aan de hand van verschillende plekken in de tuin ontmoet je enkele veel voorkomende bezoekers.

Ontdek ze allemaal!

GAZON

Een stuk gazon in de tuin kan heerlijk zijn om op te spelen, in de zon te liggen of om op blote voeten te verkennen. Het is een open plek in de tuin waar van alles te beleven valt. In een kort gemaaid grasveld vind je naast de verschillende grassoorten ook andere bloeiende planten. Denk maar aan witte klaver, madeliefjes, paardenbloem, gewone brunel of draadereprijs. Samen geven ze een kleurrijk beeld.

Wat op het eerste gezicht niet het meest boeiende deel van de tuin is, herbergt toch heel wat leven. Hommels en andere insecten komen graag af op de bloempjes die tussen het gras groeien. Ook onder de grasmat is er veel gaande: regenwormen maken er hun gangen en zorgen voor een luchtige bodemstructuur.

Hommels

Hommels zijn nijverige werkers; ze bezoeken twee- tot driemaal zoveel bloemen in een uur als bijen en hebben lange werkdagen. Tijdens het vliegen wordt hun harige vacht door de wind geladen met statische elektriciteit. Dit werkt als een magneet op het stuifmeel van de bloemen die ze bezoeken. Hommels zijn waardevolle bestuivers voor veel bomen en planten. Door hun harige vacht zijn ze beter bestand tegen lagere temperaturen dan andere insecten

Gazon

Open ruimte met een begroeiing van verschillende grassoorten en lage bloeiende planten die frequent gemaaid worden. Zo ontstaat er een dichte vegetatiemat van 4 tot 8 cm die bestand is tegen betreding.

en daarom zijn ze bij de eerste bestuivers die uitvliegen in het vroege voorjaar. Al bij een temperatuur van 10° Celsius kun je hommels aan het werk zien. Voor hen is het belangrijk dat er vroegbloeiende planten te vinden zijn zoals krokussen en wilgen. De meest voorkomende soorten in tuinen zijn de aardhommel, de steenhommel en de wilgenhommel.

BANG VOOR HOMMELS?

Hommels steken zelden tot nooit. Alleen als ze flink in het nauw gedreven worden, kunnen ze steken. Net als honingbijen hebben hommels weerhaakjes op hun angel die het moeilijk maken de angel terug te trekken. Ze verliezen daarbij meestal hun angel en sterven korte tijd later. Gewone wespen hebben een gladden angel die ze niet verliezen bij het steken. Ze kunnen agressief zijn wanneer hun nest verstoord wordt en verschillende keren steken. Blijf kalm in de buurt van hommels, bijen en wespen en je zult er weinig last van hebben.

Zwarte wegmieren

Zwarte wegmieren komen overal voor waar er mensen zijn. Ze maken hun nest onder de stenen van een oprijlaan of terras, of in het gazon. Met aarde bouwen ze een nest net onder de grond dat vaak tot boven het gazon uitsteekt als een heuveltje. In het nest leven een koningin die eitjes legt en een heleboel werksters die elk hun eigen taak hebben. Sommige verzorgen de larven en andere gaan buiten het nest op zoek naar voedsel. Voor de larven zijn dat allerlei kleine insecten die ze mee terug naar het nest slepen. Volwassen mieren leven voornamelijk van honingdauw. Dat is een zoete stof die bladluizen afscheiden.

MMM ... MIERENBROODJE

Sommige planten hebben een mierenbroodje aan hun zaadjes zitten, bijvoorbeeld sneeuwkllokjes, driekleurig viooltje en vingerhelmbloem. Dat is een zoet en olierijk aanhangsel waar mieren dol op zijn. Ze slepen het mierenbroodje met het zaadje mee naar hun nest om het daar op te eten. Het zaadje ruimen ze daarna weer op en kan op een nieuwe plek groeien.

Lieveheersbeestjes

Met zijn rode jas met zwarte stippen is het lieveheersbeestje een bekende gast in de tuin. Dit kleine kevertje heeft vele bijnamen zoals mariabeestje, pimpampoentje of hemelbeestje. Veel mensen geloven dat ze geluk brengen. Er zijn vele soorten in verschillende kleuren, van rood tot geel. Het zevenstippelig lieveheersbeestje heeft rode dekschilden met in totaal zeven zwarte stippen. Die stippen geven dus niet de leeftijd aan, maar wel de soort waartoe het lieveheersbeestje behoort. Het houdt van een zonnig plekje en is vaak te vinden in de bloemenborder. Het eet verschillende soorten bladluizen. Ook de larven van het zevenstippelig lieveheersbeestje voeden zich met bladluizen. Ze eten er wel honderd per dag!

Het lieveheersbeestje gaat op zoek naar een kolonie bladluizen om in de buurt zijn eitjes te deponeren. Zo weet het dat de larven genoeg te eten zullen hebben wanneer ze uitkomen. De eitjes worden aan de onderkant van een blad afgezet. Ze zijn ongeveer 2 mm lang, ovaal en geel van kleur. De larven zien er heel anders uit dan de volwassen lieveheersbeestjes en worden daarom niet altijd herkend. Pas wanneer de larve verpopt, komt er een 'echt' lieve-

heersbeestje tevoorschijn. De dekschilden zijn dan nog zacht en donker. Na enkele uren drogen krijgen ze hun rode kleur en worden de zwarte stippen zichtbaar. Vijanden van het zevenstippelig lieveheersbeestje zijn de sluipwesp en het veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje. De sluipwesp legt haar eitjes in een volwassen lieveheersbeestje. De larve ontwikkelt zich binnenin, ten koste van het lieveheersbeestje. Het veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje voedt zich niet alleen met bladluizen, maar ook met de larven van het zevenstippelig lieveheersbeestje en van andere inheemse soorten lieveheersbeestjes.

AFBLIJVEN!

Met zijn felle kleuren zegt het zevenstippelig lieveheersbeestje: 'Pas op, ik ben giftig!' Als lieveheersbeestjes bedreigd worden, doen ze alsof ze dood zijn. Ze laten zich vallen en trekken hun pootjes en antennes in. Als de belager niet opgeeft, scheiden ze een oranje-gele vloeistof uit die vies ruikt en giftig is. Eten jonge koolmeesjes te veel lieveheersbeestjes, dan kunnen ze doodgaan.

Bladluizen

Naast vogels vertoeven ook sommige soorten bladluizen zoals de eikenbladluis of de perzikluis graag in bomen. Bladluizen zijn kleine plantenetende insecten. Ze worden maar 2 tot 4 mm groot, hebben een peer-vormig lichaam en kunnen een zwarte, bruine, groene, rode of gele kleur hebben. Met hun zuigmond prikken ze gaatjes in het blad en zuigen ze vervolgens het plantensap op. Het teveel aan sap komt er langs de andere kant weer uit. Deze kleine druppeltjes kleverige vloeistof, honingdauw genoemd, komen op de bladeren terecht, waar het een broedplaats is voor schimmels. Die schimmels kunnen de boom aantasten. De honingdauw valt ook op alles wat onder de boom staat. Hierdoor kan je tuinstoel plots erg plakkerig worden.

De bladluizen werken als een magneet op andere dieren: mieren, lieveheersbeestjes en koolmeesjes komen allemaal op de bladluizen af. Mieren zijn dol op de honingdauw die de bladluizen afscheiden. In ruil voor het zoete goedje, beschermen de mieren de bladluizen tegen hun belagers zoals het lieveheersbeestje. Dat moet goed uitkijken als er mieren in de buurt zijn. De mieren proberen in de pootjes van het lieveheersbeestje te bijten. Dat lukt niet altijd

goed, maar het lieveheersbeestje vertrekt toch maar om elders rustig te eten. Ook de koolmees ziet de bladluizen als een lekker hapje. Tijdens het broedseizoen verzamelen de koolmezen bladluizen om aan hun jongen te voeren.

Wespen

Wanneer het fruit rijpt aan de bomen, komen er allerlei liefhebbers van zoetigheid op af. Gewone wespen leven in kolonies met een koningin die eitjes legt en werksters die de larven verzorgen. De werksters vangen vliegen en andere insecten om ze aan de larven te voeren. Het zijn echte vleeseters en de werksters halen overal vlees voor ze vandaan, zelfs van dode dieren of van de barbecue. De larven scheiden dan weer een zoete vloeistof af die de werksters krijgen in ruil voor hun zorgen.

Aan het einde van de zomer zijn de meeste larven ontwikkeld tot wespen en hebben ze het nest verlaten. De werksters hebben niks 'om handen' en blijven op hun honger naar zoetigheid zitten. Daarom gaan ze zelf op zoek naar zoete hapjes zoals nectar, honingdauw of rijp fruit. In de buurt van mensen worden ze ook aangetrokken door alles wat suiker bevat, bijvoorbeeld jam, ijsjes en limonade.